

BESLISBOOM

VERWERKERSOVEREENKOMST

Wanneer de apotheek persoonsgegevens laat verwerken door andere partijen, dan kan het nodig zijn om hierover afspraken te maken en deze vast te leggen in een zogenoemde verwerkersovereenkomst. De beslisboom (pag. 2) laat zien of een verwerkersovereenkomst nodig is. Als uit de beslisboom blijkt dat een verwerkersovereenkomst niet nodig is, maar de partijen wel persoonsgegevens verwerken, dan moet de apotheek een veilige omgang met patiëntgegevens in andere afspraken opnemen. Welke afspraken (in overeenkomsten) dit zijn, staan in de beslisboom en toelichtingen vermeld. Een aantal gebruikte termen in de beslisboom en in de toelichtingen verdienen een toelichting:

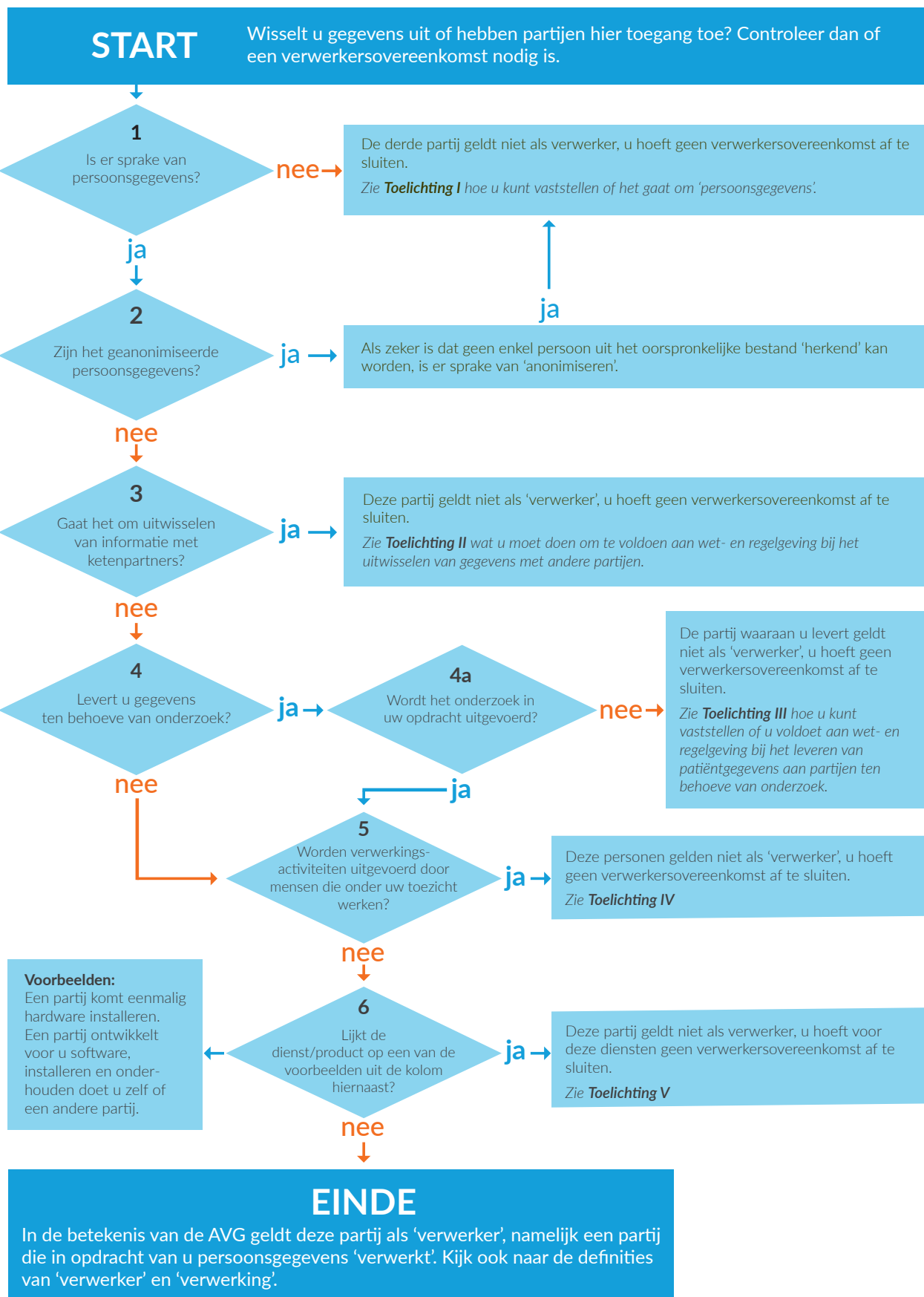
- **Persoonsgegevens:** gegevens die herleidbaar zijn tot individuele personen, zoals patiëntgegevens, personeelsgegevens en gegevens over aangesloten huisartsen.
- **Verwerking van persoonsgegevens:** elke handeling met betrekking tot persoonsgegevens. Daaronder vallen het verzamelen, bewaren, in de cloud plaatsen, wijzigen, raadplegen, gebruiken, verstrekken, afschermen en vernietigen van persoonsgegevens.
- **Verwerker:** de partij die, in opdracht van een verantwoordelijke, persoonsgegevens verwerkt. Dus eenieder, anders dan de medewerkers of ingehuurd personeel, die toegang heeft tot de persoonsgegevens.
- **Ketenpartner:** andere zorgorganisatie of zorgverlener die in samenhang met u zorg verleent en waarbij sprake is van een zekere mate van continuïteit van activiteiten. Ketenpartners hebben hun eigen verantwoordelijkheid voor de door hen geleverde zorg.
- **Gegevensuitwisseling:** het uitwisselen van (persoons)gegevens met ketenpartners of medewerkers in relatie tot de behandeling van een patiënt, voor de eigen bedrijfsvoering of voor andere doeleinden zoals onderzoek.
- **Verantwoordelijke:** een natuurlijk- of rechtspersoon die het doel en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt. Bijvoorbeeld de apotheek (B.V.) die vaststelt om medicatiebewaking (doel) uit te voeren met het AIS (middel) met medicatiegegevens van de patiënt (persoonsgegevens).

Uit de beslisboom blijkt bijvoorbeeld dat voor de volgende partijen een verwerkersovereenkomst nodig is:

- De leverancier en/of beheerder van het informatiesysteem waarin het patiëntendossier is opgeslagen, zoals de leverancier van het AIS. De leverancier heeft dan toegang tot de patiëntgegevens en geldt zodoende als verwerker.
- Het administratiekantoor dat de salarisadministratie verzorgt en hiertoe persoonsgegevens van werknemers moet verwerken.
- Dienstverleners die de declaraties verzorgen en hiertoe gegevens van patiënten verwerken.
- Dienstverleners die rapportages maken en hiervoor toegang hebben tot de gegevens van patiënten en/of medewerkers.
- De beheerder van de telefonie-omgeving waarin gesprekken kunnen worden opgenomen.

In 'Bijlage: voorbeelden' is een uitgebreidere lijst van veel voorkomende situaties te vinden waarbij een verwerkersovereenkomst noodzakelijk is.

BESLISBOOM VERWERKERSOVEREENKOMST

De Beslisboom verwerkersovereenkomst is ontwikkeld door de vereniging InEen.

TOELICHTINGEN

BESLISBOOM

TOELICHTING I: PERSOONSGEGEVENS

Er kan nog steeds sprake zijn van persoonsgegevens wanneer u een bestand heeft waaruit persoonsgegevens zijn gewist.

Een voorbeeld: u organiseert een voorlichtingsbijeenkomst over diabetes en wenst daarvoor gebruik te maken van een medicatieoverzicht van een patiënt als casuïstiek. Hiervan zijn de voornaam, achternaam, adres, BSN, etc. verwijderd. Overige gegevens zoals allergieën, medicatie, geboortedatum en gewicht zijn nog wel zichtbaar. Voor iemand die de patiënt kent, zal het niet moeilijk zijn om uit deze gegevens de patiënt gedeeltelijk te kunnen identificeren. De gegevens worden hierom beschouwd als persoonsgegevens.

Doen:

Ketenpartners, zoals thuiszorg, ziekenhuizen en huisartsen, zijn geen verwerkers. Deze partijen zijn net als u verantwoordelijken. Dit betekent dat u geen verwerkersovereenkomst hoeft af te sluiten met deze partijen.

TOELICHTING II: KETENPARTNERS

Ketenpartners, zoals thuiszorg, ziekenhuizen en huisartsen zijn geen 'verwerkers'. Deze partijen zijn, net als u, verantwoordelijken. Dat betekent dat u geen verwerkersovereenkomst hoeft af te sluiten met deze partijen.

Doen:

U moet weten met welke partijen u wel of niet persoonsgegevens mag uitwisselen. U moet ook zorgen dat uw medewerkers, stagiaires etc. weten aan welke partijen ze persoonlijke informatie mogen geven. Die informatie kan ook in gedragscodes staan, zoals in de [KNMG-richtlijn 'omgaan met medische gegevens'](#).

TOELICHTING III: ONDERZOEK EN ANALYSES

U geeft opdracht aan een partij om een analyse uit te voeren op uw bestanden met persoonsgegevens of om een onderzoek uit te voeren. In dat geval geldt deze partij als verwerker en moet u met deze partij een verwerkersovereenkomst afsluiten. Het onderscheidend criterium is dat deze partij op uw verzoekpersoonsgegevens verwerkt en niet zelf het doel bepaalt.

Als deze partij echter onder eigen verantwoordelijkheid onderzoek uitvoert (bijvoorbeeld een universiteit), dan geldt deze partij niet als verwerker. U hoeft in dit geval geen verwerkersovereenkomst af te sluiten.

Doen:

Wanneer het gaat om onderzoek moet u expliciet toestemming hebben van betrokkenen. Deze toestemming moet zijn vastgelegd. Daarnaast moet u de betrokkene gelegenheid geven om de toestemming in te trekken. Wanneer het gaat om analyses ter ondersteuning van kwaliteitsbeleid of bedrijfsvoering van de eigen organisatie is toestemming niet nodig.

TOELICHTING IV: MEDEWERKERS

Uw medewerkers, al dan niet in vaste dienst, vallen onder uw verantwoordelijkheid en zijn geen verwerkers. Ook ZZP'ers en tijdelijke krachten die op detacheringsbasis en onder uw gezag bij u werken zijn geen verwerkers.

Doen:

U moet zorgen dat u voldoende heeft gedaan om ervoor te zorgen dat deze mensen betrouwbaar zijn (bijvoorbeeld door middel van screening), de regels kennen, een geheimhoudingsverklaring hebben getekend, etcetera. Ook moet u regelmatig controleren of iedereen zich houdt aan de regels.

TOELICHTING V: DIENSTVERLENERS

De termen 'verwerker' en 'verwerken' wekken de suggestie dat een verwerker actief iets doet met de persoonsgegevens. Echter, een bedrijf dat de servers verhuurt waarop u de bestanden met persoonsgegevens bewaart, geldt ook als verwerker. Met deze partij moet u een verwerkersovereenkomst sluiten. Deze partij speelt in uw opdracht een rol bij het verzamelen, vastleggen en wissen van de persoonsgegevens.

Als een partij echt geen toegang kan hebben tot de persoonsgegevens en geen van de activiteiten uitvoert die zijn genoemd in de definitie van verwerken hieronder, is een verwerkersovereenkomst niet nodig. Praktische voorbeelden zijn:

- Een partij die eenmalig op uw locatie hardware komt installeren.
- Een partij die in uw opdracht software ontwikkelt, maar een andere partij die de ontwikkelde software installeert. In dat geval geldt alleen de laatst genoemde partij als verwerker.

BIJLAGE: VOORBEELDEN

In onderstaande tabel staan veel voorkomende voorbeelden van partijen waarmee afspraken worden gemaakt. Mogelijk gelden deze partijen als verwerker en is er een verwerkersovereenkomst nodig. Omdat individuele gevallen kunnen afwijken, is de reden toegelicht waarom er wel of geen verwerkersovereenkomst nodig is. In de eerste kolom staat degene die verantwoordelijk is voor de persoonsgegevens, oftewel vanuit welk perspectief de vraag is benaderd.

Afspraken met (ontvangers)	Verwerkers overeenkomst nodig?	Reden
Andere apotheek	Nee	De andere apotheek heeft een zelfstandige verantwoordelijkheid voor de behandeling van de patiënt en zodoende voor de verwerking van de patiëntgegevens. Zie ook: Toelichting II: ketenpartners Toestemming van de patiënt voor het beschikbaar stellen van gegevens is wel nodig.
GDV-bedrijf	Ja	In het kader van <i>central filling</i> of <i>baxter</i> verzorgt het GDV-bedrijf (een apotheek) met name de logistieke functie en niet de zorgfunctie, zoals de ter hand stelling. Op dat moment is er geen sprake van een rechtstreeks bij de behandelovereenkomst betrokken partij en mogen gegevens niet verwerkt worden zonder een verwerkersovereenkomst, al dan niet verwerkt in een overeenkomst. Dit wordt tevens geïmpliceerd, aangezien er toestemming nodig is en patiënt bezwaar kan maken bij verstrekken van zijn gegevens.
Bezorgdienst	Nee	Als de medicatie verpakt en verzegeld is met een adressticker is een verwerkersovereenkomst niet nodig. Op dat moment heeft de leverancier van de bezorgdienst geen toegang tot de (bijzondere) persoonsgegevens, anders dan het adres.

Tijdelijk personeel	Nee	Tijdelijk personeel valt onder het gezag van de gevestigde apotheek en wordt daarmee gezien als medewerkers. Dat geldt ook wanneer ZZP-ers op detacheringsbasis worden ingehuurd. Zie ook: Toelichting IV: medewerkers
Waarnemingsdienst	Ja	Een organisatie of ZZP-er die op basis van een dienst en/of opdracht de waarneming uitvoert, wordt gezien als verwerker. Op dat moment valt de medewerker die de waarneming verzorgt niet onder het gezag van de apotheek.
SFK	Ja	Voor SFK zijn de gegevens anoniem, voor de apotheek echter niet (gegevens zijn herleidbaar tot een persoon) en daarom is een verwerkersovereenkomst nodig. SFK benadert de apotheek voor een verwerkersovereenkomst.
VZVZ (beheerder van het LSP)	Nee	VZVZ is verantwoordelijk voor de elektronische uitwisseling van medische gegevens via het Landelijk Schakelpunt. Hiermee stellen ze het doel en middel vast, en zijn ze verantwoordelijke voor de gegevensverwerking.
Zorgverzekeraar	Nee	Voor het declaratieverkeer geldt een ander wettelijk kader (Zorgverzekeringswet). Een verwerkersovereenkomst is daarom niet nodig.
Intermediair voor declaraties	Ja	Declaraties zijn persoonsgegevens, aangezien deze onder andere bestaan uit BSN-nummer, medicatie, etc. Deze gegevens worden via een intermediair verstuurd en dus verwerkt.
Zorggroep	Nee	De ketenpartners hebben een zelfstandige verantwoordelijkheid voor de behandeling van de patiënt en zodoende voor de verwerking van de patiëntgegevens. Het is wel belangrijk om spelregels af te spreken hoe je binnen de zorggroep omgaat met persoonsgegevens. Zie ook: Toelichting II: ketenpartners
AIS-leverancier	Ja	Wanneer leveranciers/dienstverleners toegang kunnen krijgen tot persoonsgegevens is een verwerkersovereenkomst nodig. Wanneer zij geen enkele verwerking uitvoeren (bijvoorbeeld ook niet 'opslaan'), dan is een verwerkersovereenkomst niet nodig. Zie ook: Toelichting V: dienstverleners
Leverancier voor gepersonaliseerde voorlichting	Ja	Wanneer persoonsgegevens worden verwerkt door de leveranciers bij het aanbieden van gepersonaliseerde teksten, zoals voorlichting, dan betreft het een verwerker. Dat geldt ook wanneer gegevens niet bij de leveranciers opgeslagen worden en alleen worden meegestuurd. Zie ook: Toelichting V: dienstverleners
Software of hardware leverancier	Nee	Wanneer een leverancier alleen de software of hardware levert, maar geen verwerking (bv. toegang) van persoonsgegevens uitvoert, dan is een verwerkersovereenkomst niet nodig. Zie ook: Toelichting V: dienstverleners
Zelf management platform leverancier	Ja	Een zelfmanagement platform slaat persoonsgegevens op, bijvoorbeeld inloggegevens. Wanneer u dit platform aan de patiënt biedt, dan verwerken zij persoonsgegevens onder uw verantwoordelijkheid en is een verwerkersovereenkomst nodig. Zie ook: Toelichting V: dienstverleners Indien het platform geen toegang heeft tot uw patiëntgegevens en onder de verantwoordelijkheid van een ketenpartner wordt aangeboden, dan is een verwerkersovereenkomst met u niet nodig. De ketenpartner zal dan de verwerkersovereenkomst afsluiten. Zie ook: Toelichting II: ketenpartners
Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd of Nederlandse Zorgautoriteit	Nee	Voor deze partijen geldt een ander wettelijk kader. Een verwerkersovereenkomst is niet nodig.

NIVEL Zorgregistraties	Nee	Het NIVEL verwerkt gepseudonimiseerde patiënteninformatie, zoals informatie over leeftijd en diagnose. Dit doen zij onder eigen verantwoordelijkheid met eigen doel en middelen. Een verwerkersovereenkomst is daarom vooralsnog niet nodig. Momenteel beraadt NIVEL zich op de manier waarop de afspraken definitief worden vormgegeven. Zie ook: Toelichting III: onderzoek
Universiteit	Nee	Een universiteit doet zelfstandig onderzoek, niet in opdracht van u. Om persoonsgegevens te delen heeft u toestemming nodig. Zie ook: Toelichting III: onderzoek
Salaris administratie kantoor	Ja	Wanneer u uw salarisadministratie heeft uitbesteed dan is een verwerkersovereenkomst met deze partij nodig. Zie ook: Toelichting V: dienstverleners
Salaris administratie software leverancier	Nee	Wanneer u uw salarisadministratie in eigen beheer voert (eventueel met een ingehuurd salarisadministrateur) en de softwareleverancier geen toegang tot gegevens kan krijgen (de software is lokaal geïnstalleerd), dan is een verwerkersovereenkomst niet nodig. Betreft het een 'webapplicatie', dan is een verwerkersovereenkomst wel nodig. De softwareleverancier verwerkt dan persoonsgegevens. Zie ook: Toelichting V: dienstverleners
Website beheerder, intranet beheerder of hosting partij	Ja	Wanneer persoonsgegevens worden verwerkt, dan is een verwerkersregister noodzakelijk. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer gebruik wordt gemaakt van een online invulformulier, een mogelijkheid tot aanmelding van een afspraak of een andere invoermogelijkheid waar persoonsgegevens kunnen worden ingevoerd. Zie ook: Toelichting V: dienstverleners